

Պիտի երկայն ատեն չըմնայ Ողիտէս
 Իրեններէն հեռու, եւ նոյն իսկ գուցէ
 Մօտ է, ւանոնց կը պատրաստէ նախճիր, մահ,
 Եւ ոչ անոնց միայն, այլ նա եւ շատեր՝
 Որ կը բնակին չըմնողագեղ թիժակէ՝
 Պիտի անոնց դժժնէ բախտին վիճակունին։
 Այդ օրերուն դեռ չըհասած՝ մըտածենք
 Ինչ կերպով սանձ կըրնանք դնել մենք ատոնց։
 Այն մասնաւանդ հանդարտ կենան իրենք թոյ
 Եթէ կ'ուզեն իրենց օգուտն ու բարին։
 Վասըն զի չեմ գուշակ մ'անփորձ՝ այլ հըմուտ։
 Այո՛ գիտցէ որ իմ բոլոր ըսածներս
 Ողիտէսին համար ելան ի գըլուխ,
 Այնպէս՝ ինչպէս ըսած էի եւ երբեք
 Երբ Աթայեանք զէպ Իլիոն նաեւերին
 Եւ մեկնեցաւ զգօն Ողիտէսն իրենց հետ։
 Ըսի իրեն թէ պիտի շատ տառապի,
 Կորսրներն իր ընկերները բոլոր,
 Եւ թէ առանց ճանչցըլելու ոչ մէկէն
 Փըսաներորդ տարին մըտնէ հայրենիք։
 Ատոնք բոլոր կը կատարունին աւստիկ։

Պատասխանեց Եւրիմաքոս Պոլիբեան։

« Ո՛վ ծեր, Ելիւ տունըդ դարձիր ու տըղոցդ
 Եղիւր գուշակ, որպէս զի օր մը յանկարծ
 Զըհասնի արեւ փորձանք մը գլուխդուն։
 Իսկ ես քենէ շատ աւելի հըմտօրէն
 Պիտի տամ այս հըմայութեանց մեկնութիւնն։
 Նըշոյներուն տակ արեւուն կը շողան
 Կը թեւածեն շատ թըռչուններ, բայց սակայն
 Զունին ամէնքն ալ հըմայքներ, անկասկած
 Հեռու ասկէ մեռաւ կորաւ Ողիտէս։
 Ո՛ր էր դուն ալ հետը կորած ըլլայիր,
 Այդքան բաներ չէիր դուն հոս բարբառնէր
 Եւ չէիր այդպէս գըրզըներ՝ գայրացած
 Տեխեմաքի սըրտմտութիւնը՝ յուսով
 Անէն քու տանդ համար պարգիւ մ'առնելու։
 Բայց կ'ըսեմ՝ քեզ եւ պիտ' ըսածըս ելլէ։
 Եթէ դուն վարժ հին եւ անթիւ դաւերու՝
 Շարունակեալ դըրդել խաբել խօսքերովդ
 Այս պատանին, պիտի կըրէ զնան ինք նախ,
 (Գուն ալ պիտի քու փափաքիդ չըհասնիս)
 Որովհետեւ օգուտ պիտի չըզընէ
 Մեկնութենէդ՝ կարենալ բան մ'ընելու։
 Իսկ քեզի, ծեր, անանկ պատիժ պիտի տանք,
 Որու բեռան տակ սիրտդ այրի ու մըրկի։
 Տեխեմաքի այս խրատն ահա հուր տամ ես։
 Թող հրամայէ մօրն՝ որ իր հօրը երթայ։
 Ծնողքը պիտի կըրէք անոր հարստանքն
 Ու պատրաստէ օժիտ մը ճոխ ու պայծառ
 Ինչպէս սիրտած աղէկան մ'ընել ի դէպ է։

Մինչեւ որ աս չըլլայ ես չեմ կարծեր բնաւ
 Որ դարձեցնեն Աթայեցուց որդիներն
 Իրենց կամշոտ հետապնդումը դժպիհ։
 Զի ոչ ոքէ բացարձակ վախ չունիիք մենք,
 Եւ ոչ նոյն իսկ Տեխեմաքէն, թէպէտեւ
 Խօսող մ'ըլլայ ճարտար, ոչ իսկ հոգ կ'ընենք
 Գուշակութեանդ, զոր դուն ի գուր մեզի, ծեր,
 Կը քարոզես եւ աւելի կ'առնեք քեզ։
 Այո, անոր ինչքերը մենք չարաչար
 Պիտի մըսխենք, վերվար ընենք ամէն բան,
 Որչափ ատեն Պենելոպէ յոգնեցնէ
 Աթայիկներն՝ ուշացնելով իր հարսնիքն։
 Իսկ մենք անդու ըսպատումի մուրճին տակ՝
 Լաւին համար պիտի վիճենք ու մըրցինք
 Եւ բնաւ պիտի չելենք չերթանք ի խընդիր
 Ուրիշ մեզի արժանաւոր կիներու»։

Պատասխանեց անոր ըզգօն Տեխեմաք։

«Եւրիմաքէ, եւ դուք ամէնքդ գոռոզ
 Տարփածուններ, ալ ձեզի չեմ աղաչեր,
 Եւ ոչ ալ բան մը կը խօսիմ. զի արդէն
 Դիք ու բոլոր աքեանք գիտեն ամէն ինչ։
 Բայց գէթ տըլէք ինձ հաւ մ'ու քսան նաւավար
 Որ զիս տանին ամէն կողմերը ծովուն։
 Վասըն զի ես պիտ' երթամ դէպ ի Սպարտա
 Եւ աւագուտ Պիրոս, շատոնց բացակայ
 Հօրըն դարձին վըրայօք լուր առնելու,
 Գուցէ մէկն ինձ տեղեկութիւն մ' հաղորդէ,
 Եւ կամ գուցէ թէ իմ ականջըս հասնի
 Համբաւը՝ ձայնն Արամազդի, որ պինդ լաւ
 Կը տարածէ մարդոց անունն երկրի վրայ։
 Տեղեկանամ եթէ թէ ողջ է դեռ հայրս
 Ու թէ դառնայ պիտի, տարի մ'ամբողջ ես
 Պիտի սպասեմ՝ թէ եւ յոգնած ու սպառած։
 Իսկ եթէ ես լըսեմ թէ ան մեռեր է
 Եւ ոչ եւս է, դառնալով իմ հայրենի
 Սիրուն երկիրս, պիտի դաբբան մի կանգնեմ
 Թաղմանաւամ պերճ հանդէսներ սարքելով
 Արժանաւոր իրեն, ու մայրըս կարգեմ»։

Այսպէս ըսաւ Տեխեմաքոս ու նըստաւ։
 Եւ ահա ոտք ելաւ Մենտոր՝ համահարգ
 Զընաշխարհիկ Ողիտէսի. երբ ասի
 Մեկնեցաւ իր նաւով՝ իր տան իջար հոգն
 Անոր յանձնեց, եւ հրամայեց որ իր ծեր
 Լայիրտէս հօրն հընազանդի, եւ հըսկէ
 Իր ինչքերուն վըրայ բոլոր. արդ անի
 Անոնց բարին ուզելով՝ այսպէս ըսաւ։

«Իթմեկեցիք, մըտիկ ըրէք խօսքերուս,
 Մակնաւակիր ոչ մէկ արքայ ասկէ վերջ
 Ալ թող չըլլայ քաղցըր, բարի եւ զըթած,
 Զունենայ սիրուն ազնւական մըտածում,

Այլ միշտ ըլլայ դաժան, ժպիրհ, անօրէն.
Վասըն զի այս ժողովըդոց մէջ չըկայ
Մէկն որ յիշէ աստուածային Ողիսէսն
Որ իրենց վրայ կ'իշխէր իբրեւ բարի հայր:
Չեմ մեղադրեր տարփածուները չամբուշ'
Որոնք կուրցած հոգով՝ մըտով՝ կը գործեն
Հարըստահար բըռնութիւններ, և բըռնի՝
Մահն աչք առած՝ կը լափատեն կը քանդեն,
Ողիսէսի տունն, և կ'ըսեն թէ անի
Ետ դառնալիք չունի ասկէ վերջ ալլես:
Այլ միւսերուն դէմ է արդ իմ բարկութիւնս.
Չեզ ամենուդ՝ որ պապանձեր կեցեր էք
Եւ բազմաթիւ թէպէտե՛ք չէք կըշտամբեր
Ու զըսպեր այդ տարփածու բուռ մը մարդիկն»:

Անոր այսպէս պատասխանեց Լէոնրիտ,
Եւենորի որդին. «Յանդուզըն Մենտոր
Անմիտ, այդ քնչ խօսք էր որ թռաւ բերանէդ,
Այս ժողովուրդը մեզի դէմ հանելու:
Դըժուար պիտի ըլլար մինչև իսկ թըռով
Շատ աւելի մարդոց մեզի հետ կըռուիլ
Կոչունքներու ատեն. եթէ և նոյն իսկ
Իթակեցի Ողիսէսն ինք վրայ հասնէր,
Եւ իր մըտով խոկար վանել պալատին
Տարփածուները պերճ՝ ճաշի ժամանակ.
Չուրախանար պիտի անոր դարձին վրայ

Պենելոպէն՝ թէև կ'այրի կարօտոմք,
Ամօթալի մահով մեռնէր պիտի հոս՝
Նոյն իսկ եթէ անհուն ամբոխ մ'հետն ըլլար:
Ու դուն ի գուր կը դըրդըջես կը կենաս:
Բաժնընցէք սակայն դուք, ո՞վ ժողովուրդ,
Եւ ամէնքնիդ փութացէք ձեր գործերուն,
Եւ ինք Մենտոր Ալիթերս թո՞ղ պատրաստեն
Տելիմաքի չուն՝ իր հօր հին ընկերներն:
Ես կը կարծեմ սակայն որ ան հոս մընայ
Դեռ շատ ատեն, եւ լըսէ հոս Իթակէ
Լուրեր, եւ այս ճամբորդութիւնը չընէ»:
Բւաւ, եւ իսկ և իսկ ատենան լուծեց:
Անոնք ամէնքն իրենց տուները դարձան,
Իսկ տարփածուք Ողիսէսի արքունիքն:
Եւ Տելիմաք բաժնընելով անոնցմէ՝
Ծովափ զընաց եւ լըւալով իր ձեռուին
Հերմակ ջըրով՝ Աթենասին կ'աղօթէր.

«Լըսէ ինձ, ո՞վ աստուածուհի, որ երէկ
Մեր տունն եկար եւ հըրաման տըւիր ինձ
Որ կապուտակ ծովուն վրայէն նաւաչուեմ՝
Բացակայ հօրըս մասին լուր առնելու:
Բայց Աթայեանք ինձի արգելք կը հանեն,
Եւ մանաւանդ Լիբբ ու ժպիրհ տարփածուք»:

Թըգմ. Հ. Ա. ՂԱՅԻԿԵԱՆ

(Շարայարելի)

ՅՈՐԵՆԻ ԵՐԳԵՐ

ՎԵՅԵՐՈՐԻ ՄՇԱԿԱԿԱՆ

ՀՈՒՆՁՔԸ

Աւիւր - աւիւր ցորենհասկերը կ'իյնան.

Մըշակ, որայ կապէ՛ կակաչը վըրան:

Արեւափայլ մանգաղներն ու գերանդին

Կ'արիւննն սիրտն երգի սովոր միշտսին:

Հազար կեանքեր ունին դաշտերը ոսկի,

Հազար գարուն որ ծովօրէն կը ծաղկի...

Լուսադէմին աշխատանքն է ըսկըսեր,

Ու կ'աւարտի աստղերուն տակ, երբ հարսեր

Իրենց ազուճոր խնկաբուրիկ մատներով

Կը վառն լոյսը ճրագներուն՝ ժպտելով...